

Lionárd Flóid

Co. Mhaigh Eo

An mbaineann an freagra seo le tuairim phearsanta an fhreagróra nó an bhfuil sé déanta thar ceann na heagraíochta thuasluaite?

Pearsanta

An bhfuil tú toilteanach go bhfoilseofar an freagra seo ar shuíomh gréasáin na Roinne www.ahg.gov.ie?

Tá

Cumarsáid faoi alt 9 den Acht (Litreacha, ríomhphoist & cora poist)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cumarsáid a fhreagairt sa teanga ina bhfuarthas í;
- Faisnéis i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach a eisiúint i nGaeilge nó go dátheangach.

1. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Beatha teanga í a labhairt - ba chóir dualgas a bheith ar gach comhlacht poiblí labhairt leat as Gaeilge ar an nguthán nó béal ar bhéal.

Foilseacháin faoi alt 10 den Acht

Dualgais reatha faoin Acht:

- Doiciméid áirithe a fhoilsiú go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla (m.sh. tuarascálacha bliantúla, cuntais iniúchta, tograí beartais phoiblí, ráitis straitéise srl.

2. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Ba chóir gach uile rud a chuireann comhlachtaí poiblí i scríbhinn a bheith dátheangach agus deireadh a chur le haon éiginnteacht.

Comharthaí, stáiseanóireacht & fógairtí taifeadta béil faoi na Rialacháin faoin Acht (I.R. Uimh. 391 de 2008)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cloí leis na Rialacháin maidir le húsáid na Gaeilge agus an Bhéarla ar chomharthaí, ar stáiseanóireacht agus i bhfógairtí taifeadta béil.

3. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Ba chóir na forálacha thuasluaite a chur i bhfeidhm ina n-iomlán láithreach. Ba chóir gach rud a chuireann comhlachtaí poiblí i scríbhinn a bheith dátheangach - ó sheaicéid bhuí go comharthaíocht ar fheithiclí go cóin thrácht srl. Ba chóir foráil a chur i bhfeidhm maidir le lógónna agus ainmneacha branda, má tá aon chuid díobh inaistrithe go Gaeilge ba chóir é sin a dhéanamh agus an Gaeilge a bheith chomh feiceálach is atá an Béarla.

Scéimeanna Teanga faoin Acht

Is iad na scéimeanna teanga croílár an Achta Teanga. Leagtar amach sna scéimeanna teanga an córas trína bhforbraíonn comhlachtaí poiblí a gcuid seirbhísí trí Ghaeilge thar thréimhse ama. Is trí na scéimeanna teanga a dhéileáiltear le húsáid na Gaeilge ar shuíomhanna gréasáin, ar bhileoga, ar bhróisiúir, ar fhoirmeacha, trí sheirbhísí teileafóin, trí sheirbhísí idirphearsanta eile, trí sheirbhísí ar líne srl.

4. (a) I do thuairimse, an bhfuil córas na scéimeanna teanga sásúil, an bhfuil sé iomarcach nó an dteastaíonn leasú air?

Tá an-iomarca béime curtha ar scéimeanna - tá siad an-mhearbhallach agus contrátha agus an-iomarca maorlathais ag baint leo.

4. (b) An bhfuil malairt córais a mholfá a bheadh níos éifeachtaí agus níos éifeachtúla?

Ba chóir dualgais a chur ar chomhlachtaí le reachtaíocht i dtús aimsire. Mar shampla, ba chóir dualgas reachtúil a chur ar gach comhlacht poiblí leagan Ghaeilge a sholáthar dá gcuid suímh idirlín. Ba chóir scéimeanna a úsáid amháin maidir le cleachtais ghnó nach bhfuil comónta do gach comhlacht.

Seirbhísí ó chomhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht

Sa chaoi is gur féidir leis an Stát tacú le stádas agus le húsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht, tá sé an-tábhachtach go mbeidh pobal na Gaeltachta ábalta a ngnóthaí oifigiúla a dhéanamh leis an Stát trí Ghaeilge.

5. (a) An bhfuil tú sásta leis na seirbhísí atá á soláthar trí Ghaeilge ag comhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht?

Níl mé i mo chónaí sa Ghaeltacht.

5. (b) An bhfuil leasuithe a mholfá a chuirfeadh le héifeachtacht agus le héifeachtúlacht na gcomhlachtaí poiblí sa réimse seo?

-

Forálacha eile faoin Acht

Tá forálacha eile san Acht a dhaingníonn cearta maidir le húsáid na Gaeilge san Oireachtas, sna cúirteanna agus i gcóras logainmneacha an Stáit.

6. I do thuairimse, an leor na forálacha seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Ba chóir seirbhís ateangaireachta don Dáil agus do na cóistí a bheith mar riachtanas dlíthiúil. Má tá duine os comhair na gcúirteanna ba chóir Gaeilge a bheith ag an mbreitheamh agus ag an ionchúisitheoir. Ba chóir comharthaí bóithre na tíre a bheith ar aon dul le comharthaíocht nua ag comhlachtaí poiblí .i. an Ghaeilge chomh feiceálach is atá an Béarla. Tá gá le dualgas dlíthiúil a chur ar Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann mapaí a chur ar fáil don phobal leis na logainmneacha dúchasacha orthu. Ba chóir le comhlachtaí phoist príobháideacha glacadh le logainmneacha dúchasacha.

Comhlachtaí poiblí faoin Acht

Cuireann an tAcht dualgas ar chomhlachtaí poiblí, atá liostaithe faoin Acht, seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge. Tá liosta iomlán na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht ar fáil ag www.ahg.gov.ie.

Tá na comhlachtaí poiblí seo a leanas liostaithe faoin Acht – Ranna agus oifigí Rialtais, údaráis áitiúla, ollscoileanna, institiúidí tríú leibhéal eile, coistí gairmoideachais, an Garda Síochána, an tSeirbhís Chúirteanna, na Coimisinéirí Ioncaim, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, gníomhaireachtaí, boird & cuideachtaí Stáit eile.

7. I do thuairimse, an bhfuil liosta na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht cuí nó an dteastaíonn leasú sa réimse seo?

Ba chóir d'eagraíochtaí atá maoinithe ag comhlachtaí poiblí nó atá ina chonraitheoir do chomhlacht poiblí a bheith faoi scáth an achta - mar shampla an tIonad Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta atá maoinithe go hiomlán ag an Roinn Comhshaoil. Má fhaigheann eagraíocht eile maoiniú ó chomhlacht poiblí le haghaidh togra, ba chóir foilseacháin agus comharthaíocht a bhaineann leis an togra sin a bheith dátheangach. Ba chóir gach scoil a bheith clúdaithe faoin Acht.

Oifig an Choimisinéara Teanga

Is faoin Acht a bunaíodh Oifig an Choimisinéara Teanga. Is é príomhról na hOifige ná monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Achta.

8. I do thuairimse, an bhfuil cumhachtaí agus feidhmeanna na hOifige sin dóthanach nó iomarcach agus an dteastaíonn leasuithe orthu?

Ba chóir an Oifig bheith in ann ordú cúitimh a ghearradh ar chomhlacht poiblí i leith duine ar rinneadh faillí air/uirthi. Ba chóir cigirí a bheith ag an Oifig le dul amach ag scrúdú cur i bhfeidhm an Achta gan brath ar ghearáin ag teacht ón bpobal. Ba chóir an Oifig bheith in ann ordaithe cúirte a fháil i gcoinne comhlachtaí poiblí chun iallach a chur orthu cloí leis an Acht.

Go ginearálta

9. An bhfuil leasuithe eile a mholfa ar an Acht le cinntiú gur reachtaíocht í atá oiriúnach agus cuí dá feidhm?

Ba chóir gach ionstraim reachtúil a bheith le fáil as Gaeilge. Ba chóir gnóthaí príobháideacha atá ag feidhmiú sa stát seo a thabhairt faoi scáth an Achta seo sa mheán-téarma.

10. Céard iad na seirbhísí trí Ghaeilge a bhfuil éileamh agat féin orthu ó chomhlachtaí poiblí nó an gceapann tú gur cheart tosaíocht a thabhairt dóibh?

-

11. Céard iad na constaicí nó na deacrachtaí a fheictear duit a bhaineann le seirbhísí ar chomhchaighdeán a sholáthar i nGaeilge ag comhlachtaí poiblí? Easpa foirne inniúil / cultúr eagraíochta.

12. Céard iad na leasuithe a mholfa ar an Acht le forbairt a dhéanamh ar sheirbhísí Stáit trí Ghaeilge ar bhonn éifeachtach agus éifeachtúil ó thaobh costais de?

Cuóta a chur i bhfeidhm maidir le hearcaíocht agus ardaithe céime.